

Nieuwsbericht: Wat betekent de Wet versterking lokale rekenkamers?

Op donderdag 14 mei heeft de NVRN haar eerste webinar georganiseerd waaraan ruim zestig personen deelnamen. Tijdens het webinar is aandacht besteed aan de wet versterking lokale rekenkamers. Er zijn bij de presentatie ook een aantal vragen gesteld die deels meteen zijn beantwoord dan wel later zouden worden beantwoord.

Hieronder vindt u de antwoorden op alle vragen die gesteld zijn tijdens het webinar.

Leden van de Rekenkamer

Morgen raadsleden wel of geen lid zijn van de rekenkamer?

In de Wetsvoorstel dat nu voor ligt mogen raadsleden geen lid meer zijn van de rekenkamer. Door het CDA is echter een amendement ingediend waarmee gemeenten via een verordening een rekenkamerfunctie met raadsleden kunnen behouden. Bij de behandeling van de wet moet blijken of dit amendement wordt aangenomen.

Het standpunt van de NVRN is dat raadsleden lid moeten kunnen zijn van een rekenkamer. Vanuit het perspectief van onafhankelijkheid vindt de NVRN het wel van belang dat de meerderheid van de leden uit externen bestaat en ook de voorzitter moet een externe zijn. Het belang van een grote betrokkenheid van raadsleden bij het werk van de rekenkamer wordt breed gedragen binnen de NVRN.

Is er een maximale zittingstermijn opgenomen in het wetsvoorstel?

In het wetsvoorstel is een benoemstermijn van 6 jaar opgenomen. In het wetsvoorstel staat geen beperking van de herbenoemingsmogelijkheden. Gemeenten kunnen dit zelf wel beperken door in de verordening een maximum op te nemen.

Wordt een benoeming van bijvoorbeeld vier jaar zoals vastgelegd in de verordening na het aannemen van de wet automatisch een benoeming van zes jaar? Gaat er iets werken met terugwerkende kracht?

Waarschijnlijk niet. Er is (nog) geen overgangstermijn genoemd en er zijn ook (nog) geen overgangsregels geformuleerd. Waarschijnlijk wordt de wet dus direct volledig van kracht als deze is aangenomen. Maar dat laatste kan nog wel even duren. Als een gemeente al een rekenkamer heeft, dan verandert er niets is en loopt de benoemingsperiode van 6 jaar dus nog gewoon door. In de andere gevallen moeten er nieuwe benoemingen plaats vinden. Waarbij er een nieuwe periode van 6 jaar begint. Wat er gaat gebeuren als het amendement van het CDA wordt aangenomen, is natuurlijk de vraag. De regering zal zich dan nog moeten buigen over allerlei details. Het is daardoor tamelijk onvoorspelbaar wat dat gaat betekenen. Als de wet wordt aangenomen zoals die er nu ligt, dan zal bij de overgang van een rekenkamercommissie naar een rekenkamer leden dus (weer) voor 6 jaar moeten worden benoemd.

Komt er een 'uitsterfbeleid' voor de huidige leden? Onze (externe) leden worden nu door de raad benoemd voor twee, drie en drie jaar. Kunnen zij hun huidige termijn afmaken zoals nu van toepassing is?

In de wet wordt niets geregeld voor hoe vaak iemand mag worden herbenoemd. In een verordening kan dit wel geregeld worden. De benoeming is voor 6 jaar. Bij de overgang van een rekenkamercommissie naar een rekenkamer moeten leden opnieuw worden benoemd. In plaats van een uitsterfconstructie kun je kiezen voor het herbenoemen van iemand voor zes jaar. Iemand nog 1 of 2 jaar laten zitten, dat mag niet.

Benoeming van zes jaar (van College of directeur): wordt hier niet bedoeld benoeming DOOR College of (algemeen) directeur?

Het gaat hier om het college van de rekenkamer. Als je maar één iemand hebt die de rekenkamer is, dan is dat de directeur-bestuurder. Zodra er meerdere mensen zijn die de rekenkamer vormgeven, wordt de leden van de rekenkamer wel het college genoemd.

Er zijn bij ons 2 vacatures voor externe leden in een Rekenkamercommissie. Is het slim om ze nu in te vullen?

Ja omdat het nog onduidelijk is wanneer de wet precies aangenomen wordt. De benoemde externe leden kunnen na de wetswijziging worden herbenoemd.

Ambtelijke ondersteuning

Ambtenaren worden ter beschikking gesteld:

In hoeverre kunnen er nadere eisen worden gesteld aan de (kwaliteit en kwantiteit van) ondersteuning van rekenkamers? Kan de NVRR met richtlijnen komen richting colleges/raden?"

Beide vragen kunnen in algemene zin bevestigend beantwoord worden.

In de wet staat een algemene formulering: de rekenkamer geeft aan het College van B&W aan welke ambtelijke ondersteuning nodig is voor een "goede uitoefening van haar werkzaamheden". Het College stelt, op "voordracht" van de rekenkamer, de ambtenaren aan die zij nodig acht. In de praktijk zal dit betekenen dat de rekenkamer een sollicitatieprocedure houdt, zelf bepaalt wie er in dienst komt en dat die dan de gemeente dan met die mensen een arbeidsovereenkomst sluit.

De procedure kan natuurlijk ook interne kandidaten opleveren die al bij de gemeente werken. Na aanstelling voor de rekenkamer mag deze ambtenaar echter geen andere taken meer voor de gemeente verrichten. Op verzoek van de NVRR is er een uitzondering gemaakt in de wet voor de medewerkers van de Griffie.

We vinden het als NVRR heel belangrijk dat we met elkaar als gemeenschap goed de praktijk in kaart brengen en deze met elkaar delen. Zodat we elkaar kunnen helpen om ook bij de benoeming van ondersteuners de onafhankelijke zelfstandige positie van de rekenkamer die de wet heeft bedoeld, te bewaken.

Er is veel behoefte aan de richtlijn ondersteuning! Het College stelt ze niet zo gemakkelijk ter beschikking en de Griffie stelt slechts "restcapaciteit" ter beschikking.

Als de wet is aangenomen moet men naar de rekenkamers luisteren wanneer zij aangeven welke ambtenaren nodig zijn. De NVRR blijft helpen om dit op een goede manier geregeld te krijgen.

Is er nog een duiding van de relatie ambtelijke ondersteuning gerelateerd aan de omvang aantal inwoners?

Bij de G4 gemeenten hebben de rekenkamers een eigen staf van onderzoekers die de onderzoeken uitvoeren en wordt onderzoek bijna nooit uitbesteed. Daarnaast is er bij andere grote gemeenten vaak een secretaris-onderzoeker die al dan niet met ondersteuning van een extra onderzoeker ook (een deel van) de onderzoeken zelf uitvoeren. Bij kleinere gemeenten worden onderzoeken vaker uitbesteed en is de ambtelijke ondersteuning beperkter. Een wet van meden en perzen is dit echter niet. Het hangt natuurlijk ook af van het beschikbare budget.

Financiën

Wat vindt de NVRR van het budget van € 1 per inwoner? Is een eerder bestaande "informele norm" om 1 euro per inwoner te rekenen wat betreft de NVRR een zinvol idee?

Het budget is een 'natte vinger' geweest in die tijd. Het is daarnaast ook achterhaald omdat het nooit is geïndexeerd. Op dit moment worden in opdracht van BZK inspiratiekaders opgesteld waarvan één gericht is op het budget voor rekenkamers. Daarbij wordt onder andere gekeken naar de benodigde ondersteuning en vergoeding van leden, het aantal onderzoeken, het ambitieniveau. Op basis van deze punten kun je dan als gemeente de benodigde omvang van het budget vaststellen. Het is voor te stellen dat dit dan vervolgens vertaald worden in een bedrag gekoppeld aan het aantal inwoners of aan de omvang van de begroting om vastigheid en stabiliteit te creëren.

Wat doe je als de gemeente politiek gezien een rekenkamer niet zo nuttig vindt en de middelen hierop aanpast?

Discussies over het budget van rekenkamers zijn in een dergelijke context altijd lastig. Het inspiratiekader waar in de beantwoording van de vorige vraag over wordt gesproken, moet een indruk gaan geven van wat "normaal" is in Nederland en gaat hopelijk helpen om een goede inhoudelijke discussie hierover te voeren. De wet positioneert de rekenkamer als een zelfstandige eenheid met een eigen verantwoordelijkheid in die discussie. Gebruik die positie.

Welk uurtarief is volgens de NVRR 'gebruikelijk' wanneer een onderzoek door de Rekenkamer zelf wordt uitgevoerd?

Rekenkamers gaan hier heel verschillend mee om. In de ene rekenkamer wordt het (mee) doen van onderzoek gezien als onderdeel van de vast vergoeding en in de andere rekenkamer zijn hier in de verordening bedragen voor vastgelegd. De NVRR heeft geen maat voor een uurtarief dat Rekenkamers kunnen hanteren. We stimuleren wel om in het kader van professionalisering uit te gaan van marktconforme tarieven. Daarnaast is het belangrijk om heldere spelregels te hebben, waarbij vastligt hoeveel uren (binnen een vaste vergoeding of tegen extra betaling) kunnen worden besteed aan uitvoerend onderzoek.

Waterschappen

Komt er ook nog een verplichting voor een rekenkamer voor Waterschappen?

Op dit moment onderzoekt de minister van Infrastructuur en Waterstaat de wenselijkheid van het wettelijk borgen van rekenkameronderzoek in de Waterschapswet en voert overleg met de waterschappen. De minister van Infrastructuur en Waterstaat zal de Kamer informeren over de bevindingen.

Is er ook iets te zeggen over de versterking van rekenkamer(commissies) van Waterschappen?

De rekenkamer(commissie)s van de Waterschappen die een rekenkamer(commissie) hebben, functioneren op een volwaardige manier, al zijn ze niet verplicht. De toekomst moet uitwijzen of de wet hiervoor wordt aangepast.

Samenwerkende rekenkamers

Wat betekent de wet voor regionale samenwerkingen van rekenkamers? Met andere woorden voor meerdere gemeenten?

In de gemeentewet is een gemeenschappelijke rekenkamer geregeld, dat is een vorm die je kan kiezen, één rekenkamer voor meerdere gemeentes. Als je nu al werkt met zelf georganiseerde rekenkamercommissies met eigen verordeningen dan moeten dat rekenkamers worden. Er zijn dan verschillende vormen mogelijk; bijvoorbeeld drie gemeentes die samenwerken maar drie rekenkamers hebben. Het kan ook de gemeenschappelijke rekenkamer zijn of meerdere gemeentes die dezelfde leden voor hun rekenkamer benoemen.

Privacy

Na veel discussie is onze Privacy Officier van mening dat de rekenkamer bijzondere persoonsgegevens mag inzien en verwerken op basis van de AVG. De grondwet is al wettelijke grondslag genoeg. Waarom is dit toch nog een discussiepunt?

Het gaat om verwerking van bijzondere persoonsgegevens zonder directe toestemming van de directbetrokkenen. Dat mag in uitzonderingssituaties, bijvoorbeeld ten behoeve van onderzoek. Als vereniging hebben we dat standpunt en de Autoriteit Persoonsgegevens was het daarmee eens. In de consultatieronde van het wetsvoorstel heeft de NVRR heel expliciet gevraagd aan de regering of ze dat ook vonden. Het leek ons verstandig om dat dan ook op te nemen in de Memorie van Toelichting zodat het ook voor alle gemeenten duidelijk werd. Tot onze verbazing was de regering het niet met ons eens. De regering stelde zich op het standpunt dat rekenkamers niet zonder toestemming gebruik mochten maken van bijzondere persoonsgegevens en dat ze het ook niet nodig vonden om die mogelijkheid te gaan creëren. In de Ronde tafel bijeenkomst die de Tweede Kamer heeft gehouden over de wet, is daarom nadrukkelijk door de NVRR naar voren gebracht dat wij dit toch wel een belangrijk aandachtspunt vinden en dat we aan de Kamer vragen om hier nog eens op terug te komen.

Overig

Wanneer wordt het wetsvoorstel naar verwachting behandeld in de 2e Kamer?

In week 26 vanaf 22 juni staat een plenair debat in de 2e Kamer gepland over het wetsvoorstel Versterking decentrale rekenkamers.

Uitbreiding bevoegdheden naar inkooprelaties moet dan wel geregeld zijn in de contracten die de gemeente met die relatie heeft, toch?

Ja, maar niet specifiek voor de rekenkamer. Als de gemeente voor zich zelf de mogelijkheid heeft gecreëerd om onderzoek te doen, dan heeft de rekenkamer ook automatisch die bevoegdheid. Het is wel belangrijk om daar als rekenkamer op te letten en dat te stimuleren. Als de gemeente de uitvoering van wettelijke overheidstaken (in bijvoorbeeld het sociaal domein) uitbestedt aan derden dan heeft het college nog steeds de taak om de doeltreffendheid en de doelmatigheid daarvan te onderzoeken (op grond van artikel 213a van de gemeentewet). Daarbij past het regelen van die bevoegdheid in het inkoopcontract.

Kun je het kompas gebruiken als leidraad voor de discussie met de raad over de inrichting van de nieuwe rekenkamer?

Het Rekenkamerkompas kan daar zeker bij helpen. Mochten er specifieke vragen zijn over het kompas dan kunnen deze gesteld worden via kompas@nvrr.nl

Is er al meer inzicht, over wanneer de inhoud van het aangekondigde DOE Mee onderzoek verder wordt uitgewerkt?

Hier wordt op dit moment aan gewerkt. Op korte termijn volgt meer informatie.